ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΛΑΪΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Μάθημα: Λαϊκή Λογοτεχνία: Σύγχρονες Όψεις

Υπεύθυνος Καθηγητής-Διδάσκων: Κατσαδώρος Γεώργιος

Ονοματεπώνυμο φοιτήτριας: Ειρήνη-Ηρώ Τσίτσαρη (4112017263)

Χειμερινό Εξάμηνο 2019-2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή……3

Κεφάλαιο 1ο : Ιστορική Αναδρομή……4-8

1.1 Θεωρίες για την προέλευση του παραμυθιού…….4-6

1.2 Ελληνικά παραμύθια……...6-8

Κεφάλαιο 2ο : Χαρακτηριστικά του παραμυθιού……..8-12

2.1 Εννοιολογικά και αφηγηματικά χαρακτηριστικά……8-9

2.1.1. Θεωρία των «Επικών Νόμων»……9-10

2.2 Υφολογικά-αισθητικά χαρακτηριστικά…….10-11

2.3 Κατηγορίες Παραμυθιών……..11-12

Κεφάλαιο 3ο : Το παραμύθι ως μέσο διδασκαλίας……12-21

3.1 Η συμβολή των παραμυθιών στη σωστή ανάπτυξη των παιδιών……...14-15

3.2 Σχέδιο Διδασκαλίας…… 15-20

Συμπεράσματα……21

Βιβλιογραφία

Εισαγωγή

Τα παραμύθια αποτελούν σύντομες ή λαϊκές ιστορίες ενσωμάτωσης του έθνους, τα οποία δύναται να εκφραστούν ρητά στο τέλος του ως αξιωματική αρχή. Είναι συγγενές είδος του μύθου, αλλά διαφοροποιείται εννοιολογικά. Αναφέρεται ως μια επινόηση, μια μυθιστοριογραφία-φανταστική αφήγηση η οποία κάποιες φορές χρησιμοποιεί ως κεντρικό χαρακτήρα κάποιο ζώο(με τη μεταφορική έννοια) ή στερεότυπους χαρακτήρες. Συχνά αποτελεί μια ανατρεπτική αλληγορία ενάντια στον φεουδαρχισμό ή την εκάστοτε άρχουσα τάξη, ή ακόμα μια σύγκρουση του ανθρώπινου με το αόρατο βασίλειο. Επιπλέον, προσωποποιεί και εξατομικεύει διαφορετικά στοιχεία που δεν σχετίζονται με τη λογική του χωροχρόνου και εξαπλώνεται αδιάκριτα από τον οργανικό στον ανόργανο κόσμο, δηλαδή από τον άνθρωπο και τα ζώα στα δέντρα, στα λουλούδια, στις πέτρες και στους ανέμους. Εκτός από αυτό, χρησιμοποιεί σύμβολα τα οποία εκφράζονται με ποιητικό, λυρικό και αλληγορικό τρόπο, αποδίδοντας νόημα στις μεταφορές του.

Τα παραμύθια ως είδος, ανήκουν στην προφορική ή λαϊκή λογοτεχνία με καταβολές σε όλο τον κόσμο. Για πρώτη φορά στην Ευρώπη και ειδικότερα στη Γερμανία, η οποία είχε επηρεαστεί από το κίνημα του ρομαντισμού, αποτυπώθηκαν λαϊκά παραμύθια που προορίζονταν για ενήλικες και αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της συνείδησης του γερμανικού λαού και στη μελέτη της γερμανικής γλώσσας. Οι αδελφοί Grimm προχώρησαν στην συλλογή και καταγραφή λαϊκών δημιουργημάτων και εγκαινίασαν την επιτόπια έρευνα.

Κεφάλαιο 1ο : Ιστορική Αναδρομή

Κατά την επιστημονική μελέτη του παραμυθιού προέκυψαν ερωτήματα που αφορούσαν τη γένεση του είδους. Έτσι, διατυπώθηκαν διάφορες θεωρίες, οι οποίες όχι μόνο δεν επικράτησαν αλλά αμφισβητήθηκαν στα πλαίσια διατύπωσης νέων επιστημονικών οπτικών.

1.1 Θεωρίες για την προέλευση του παραμυθιού

Οι θεωρίες που διατυπώθηκαν και αφορούσαν την γένεση του είδους του παραμυθιού είναι οι εξής:

- Ινδοευρωπαϊκή θεωρία: Αποτέλεσε την πρώτη θεωρία που διατυπώθηκε για τη γένεση του είδους από τους αδελφούς Γκριμ το 1819, η οποία ονομάστηκε και μονογενετική. Σύμφωνα με αυτήν, τα παραμύθια, προήλθαν από έναν κοινό χώρο με αυτόν των μύθων και των επικών τραγουδιών, την κοιτίδα του ινδοευρωπαϊκού πολιτισμού. Η βασική θέση των αδελφών Γκριμ ήταν ότι τα παραμύθια αποτελούσαν απλούστερους μύθους που είχαν χάσει τα βασικά τους στοιχεία και μπορούσαν να γίνουν κατανοητά μέσω της κατάλληλης ερμηνείας των μύθων από τους οποίους είχαν προέλθει. Αυτή η θεωρία δεν τεκμηρίωσε την ινδοευρωπαϊκή προέλευση του είδους και άφησε αναπάντητα ποικίλα ερωτήματα.

- Μυθολογική θεωρία: Παρόμοια θεωρία με την ινδοευρωπαϊκή, η οποία διατυπώθηκε από τον Max Möller το 1856. Ο Möller υποστήριξε ότι τα παραμύθια προήλθαν από ηλιακούς μύθους των Ινδοευρωπαίων, οι οποίοι περιλαμβάνονταν στο ιερό βιβλίο Rig-Veda. Συγκεκριμένα, βασιζόμενος στην ινδοευρωπαϊκή θεωρία, ισχυρίστηκε ότι αρχικά οι μύθοι εξέφραζαν αφηρημένες έννοιες(οι ιστορίες που είχαν τον ήλιο ως κεντρικό πρόσωπο και πρωταγωνιστές τον Ουρανό, την Αυγή, τη Νύχτα) και έχασαν το αρχικό τους νόημα με τη διάδοση τους από την Ινδία στους λαούς της Ευρώπης και της Ινδία στους λαούς της Ευρώπης και της Ασίας έχασαν το αρχικό τους νόημα.

Έτσι, η προσπάθεια των λαών να ερμηνεύσουν ό,τι είχε απομείνει από αυτήν τη μυθολογία, προκάλεσε τη δημιουργία των παραμυθιών.

- Ινδική θεωρία: Την ινδική προέλευση των παραμυθιών υποστήριξε ο Άγγλος Θίοντορ Μπένφι. Ο Μπένφι υποστήριξε ότι οι ινδικοί μύθοι προέρχονται από τη Δύση και ειδικότερα από τους ελληνικούς μύθους του Αισώπου, ενώ αντιθέτως τα παραμύθια προέρχονται από την Ινδία και συγκεκριμένα από την ινδουϊστική και βουδιστική παράδοση. Ορισμένα από αυτά τα παραμύθια διαδόθηκαν πριν τον 10^{ο} αιώνα μέσω της προφορικής παράδοσης, άλλα που επηρεάστηκαν έντονα από το Ισλάμ μετά τον 10^{ο} αιώνα μέσω της λογοτεχνικής παράδοσης του Βυζαντίου, της Ιταλίας και της Ισπανίας. Τέλος, υπήρξαν ορισμένα που διαδόθηκαν με βουδιστικό υλικό στους Μογγόλους και στην Ευρώπη μέσω της Κίνας και του Θιβέτ. Βέβαια, με την πάροδο του χρόνου αποδείχτηκε ότι η Ινδία υπήρξε μία από τις βασικότερες πηγές δημιουργίας του είδους, αλλά όχι τη μοναδική πηγή.

- Πολυγενετική θεωρία των εθνολόγων: Η συγκεκριμένη θεωρία διατυπώθηκε το 1873 από τον Άντριου Λανγκ, ο οποίος είχε επηρεαστεί από την εξελικτική θεωρία του Δαρβίνου. Σύμφωνα μ' αυτήν, οι μύθοι, τα παραμύθια, καθώς επίσης ιστορίες με παρόμοιο περιεχόμενο , παρουσιάστηκαν σε διαφορετικούς λαούς που απείχαν πολλές φορές και χρονικά και τοπικά. Ο Άντριου Λανγκ επιδίωξε να καταδείξει μια ενιαία πορεία εξέλιξης των λαών μέσα στο χρόνο μέσα από τη μορφή των ιστοριών, των μύθων και των παραμυθιών.

- Ιστορικο-γεωγραφική θεωρία: Μονογενετική θεωρία, η οποία εκφράστηκε από τη Φινλανδική Σχολή, εμπνευστές της οποίας υπήρξαν ο Karl Krohn και ο Antti Aarne. Σύμφωνα με αυτούς, ένα παραμύθι σε μια χώρα μεταδίδεται από γενιά σε γενιά με ένα σταθερό τρόπο, χωρίς σημαντικές διαφοροποιήσεις. Αντίθετα, όταν μεταδίδεται σε άλλη χώρα, διαφοροποιείται και προσαρμόζεται στα νέα πολιτιστικά στοιχεία του αντίστοιχου περιβάλλοντος.

- Συμβολιστική θεωρία: Ο Γάλλος Saintyves μελέτησε τα παραμύθια του Περρώ και διατύπωσε την άποψη ότι προέρχονταν από παλιές τελετουργίες. Ο Γάλλος Van Gennep συσχέτισε το παραμύθι με τον τοτεμισμό και τις αντίστοιχες τελετές. Ο Γερμανός Naumann ισχυρίστηκε ότι υπάρχουν πολλά

ίχνη λατρευτικών τελετών στο παραμύθι, αλλά κρίνεται απαραίτητο να εξεταστούν σχολαστικά. Οι θεωρίες αυτές, αφενός έχουν συμβάλλει στην κατανόηση των παραμυθιών, αφετέρου όμως, έχουν αφήσει κάποια αναπάντητα ερωτήματα που αφορούν την καταγωγή τους. Όπως στην πολυγενετική θεωρία, έτσι και οι υποστηρικτές αυτής της θεωρίας, έχουν την αντίληψη ότι όλες οι πρωτόγονες κοινωνίες παρουσιάζουν μια ομοιομορφία, πολύ περισσότερο από ό,τι συμβαίνει στην πραγματικότητα.

- Ψυχολογική-Ψυχαναλυτική θεωρία: Η προσέγγιση και η ερμηνεία των παραμυθιών έγινε με τρεις διαφορετικούς τρόπους. Ο πρώτος ήταν η κλινική προσέγγιση που αφορούσε τη χρήση μαγικών παραμυθιών για τη διάγνωση και την ψυχαναλυτική θεραπεία των ασθενών. Μια άλλη προσέγγιση ήταν η θεωρητική, η οποία στηρίχτηκε στη μελέτη του ψυχισμού του ανθρώπου. Τέλος, χρησιμοποιήθηκε η κειμενοαναλυτική προσέγγιση, η οποία σχετιζόταν με την μελέτη και την ανάλυση του παραμυθιού χρησιμοποιώντας ψυχαναλυτικούς όρους. Η θεωρία αυτή μπορεί να μην έδωσε επαρκείς απαντήσεις σχετικά με την προέλευση του είδους, αλλά έδωσε νέα διάσταση στη μελέτη του.

- Η μορφολογία του παραμυθιού του V. Propp : Η θεωρία του Ρώσου V. Propp προσανατολίστηκε στην εύρεση του τόπου καταγωγής των παραμυθιών και στην μελέτη του τρόπου διάδοσης τους, προσδιορίζοντας το περιεχόμενο τους. Μέσα από το έργο του <<Μορφολογία του Παραμυθιού>> προσπάθησε να δώσει απαντήσεις για τις ομοιότητες που παρατηρούνταν στα παραμύθια διαφόρων λαών. Έτσι, υποστήριξε ότι ο πιο ορθός τρόπος μελέτης τους ήταν η διαίρεση αυτών στα συστατικά τους μέρη και ακολούθως η επεξεργασία τους.

1.2 Ελληνικά παραμύθια

Η πρώτη έκδοση ελληνικών παραμυθιών έγινε από τον αυστριακής καταγωγής J. G. von Hahn, ο οποίος δημοσίευσε το 1864 σε γερμανική μετάφραση ένα σύνολο ελληνικών και αλβανικών παραμυθιών. Όταν ήταν πρόξενος στα Γιάννενα, ζήτησε από μαθητές του γυμνασίου να συγκεντρώσουν παραμύθια από τα χωριά τους υπό την καθοδήγηση του. Εν τέλει, επέλεξε εξήντα έξι κείμενα. Με παρόμοιο τρόπο

ενήργησε και όταν ήταν πρόξενος στη Σύρο, συλλέγοντας υλικό από τις Κυκλάδες, την Εύβοια και από αλλού. Από αυτό το υλικό ξεχώρισε τριάντα πέντε παραμύθια. Τα παραμύθια που συνέλλεξε αποτέλεσαν, μαζί με δεκατρία αλβανικά, των οποίων η καταγωγή αμφισβητήθηκε, το περιεχόμενο δύο τόμων. Η συλλογή του Hahn περιήλθε αργότερα στην κατοχή του Δανού ελληνιστή Jean Pio που εξέδωσε επιπλέον τριάντα παραμύθια, εκ των οποίων έκανε προσθήκη δεκαεπτά παραμυθιών κι από τη δική του συλλογή.

Ο Hahn μπορεί να θεωρηθεί ο πρώτος μελετητής των ελληνικών παραμυθιών. Υπήρξε οπαδός της θεωρίας των αδελφών Grimm, των εκδοτών των γερμανικών λαϊκών παραμυθιών, σύμφωνα με τους οποίους τα νεότερα λαϊκά παραμύθια ήταν η κατάληξη των μύθων των Αρίων. Βέβαια, οι απόψεις του Hahn έχουν ξεπεραστεί πλέον, αν και ορισμένες παρατηρήσεις του εξακολουθούν να είναι σε ισχύ.

Σημαντικός μελετητής του ελληνικού παραμυθιού υπήρξε ο Άγγλος Richard Dawkins(1871-1955) που έζησε για μεγάλο χρονικό διάστημα στον Πόντο και στην Καππαδοκία για να μελετήσει τις τοπικές διαλέκτους. Αυτό είχε ως συνέπεια να γνωρίσει το ελληνικό παραμύθι και να αφοσιωθεί πια σε αυτό, μολονότι υπήρξε πέρα από αρχαιολόγος και θεμελιωτής της επιστημονικής έρευνας των ελληνικών ιδιωμάτων της Καππαδοκίας. Το πρώτο του βιβλίο Modern Greek in Asia Minor κυκλοφόρησε το 1916 και περιελάμβανε καππαδοκικά παραμύθια. Το δεύτερο του βιβλίο Forty-five Stories from the Dodekanese κυκλοφόρησε το 1950 και περιείχε δικές του συγκριτικές παρατηρήσεις. Προς το τέλος της ζωής του, ανέλαβε τη μετάφραση ελληνικών παραμυθιών στη γλώσσα του με σκοπό να τα γνωστοποιήσει στους διεθνείς επιστημονικούς κύκλους. Δημοσίευσε εκατόν δέκα κείμενα σε δύο τόμους τα οποία περιείχαν παρατηρήσεις και πίνακα παραλλαγών. Αξιοσημείωτη υπήρξε και η εισαγωγή του στον τόμο του 1953, διότι για πρώτη φορά συγκρίθηκαν τα ελληνικά παραμύθια με παραμύθια γειτονικών λαών και επιχειρήθηκε να προσδιοριστούν τα είδη, το ύφος και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας τους.

Παρατηρήσεις που συνδέονται με αυτά τα θέματα, έκαναν από ελληνικής πλευράς ο Στίλπων Κυριακίδης παλαιότερα και ο Δημήτριος Λουκάτος σχετικά πρόσφατα. Ο λογοτέχνης Γιώργος Ιωάννου στήριξε σε μεγάλο βαθμό το εισαγωγικό του σημείωμα, το οποίο περιλαμβανόταν σε μια δική του έκδοση παραμυθιών, στις παρατηρήσεις των προαναφερθέντων λαογράφων. Τέλος, ο Νικόλαος Πολίτης ήταν ο

πρώτος που ασχολήθηκε με εθνολογικά ζητήματα, ενώ ο Γεώργιος Μέγας πραγματεύτηκε τυπολογικά θέματα. Συγκεκριμένα, ασχολήθηκε με την αναζήτηση της καταγωγής και των προτεραιοτήτων συγκεκριμένων τύπων παραμυθιών, τα οποία θα αποτελούσαν μέσο ανάδειξης του θεμελιώδους ρόλου της Ελλάδας, ως χώρου γένεσης και εξέλιξης των παραμυθιών και της λαϊκής αφήγησης γενικότερα στη μακρινή αρχαιότητα.

Η πιο γόνιμη περίοδος από άποψη καταγραφής και διάσωσης του λαϊκού παραμυθιού στην Ελλάδα θεωρείται η περίοδος των τελευταίων τριάντα χρόνων του 19ου και των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα. Βέβαια λίγα χρόνια πριν είχε εκδηλωθεί μια εκδοτική δραστηριότητα σε περιοδικά και βιβλία, τα οποία δημοσιεύουν λαογραφική ύλη κατά διαστήματα ή κατ' αποκλειστικότητα, όπως για παράδειγμα η Πανδώρα και ο Ιλισσός. Στην ουσία το παραμύθι δεν προσέλκυσε άμεσα το ενδιαφέρον των επιστημόνων, το οποίο είχε εκδηλωθεί νωρίτερα για τις άλλες μορφές λαϊκού βίου. Αυτό βέβαια οφείλεται στο ότι «από τη φύση του, λόγω της οικουμενικότητάς του, δεν προσφέρεται για την προβολή θεμάτων ελληνικότητας και ιστορικής συνέχειας, όπως απαιτούσαν οι περιστάσεις». Θεωρείται σημαντική την εποχή αυτή η παρότρυνση του Ν. Πολίτη στους μαθητές του στην κατεύθυνση του ενδιαφέροντος για το λαϊκό παραμύθι.

Κεφάλαιο 2ο : Χαρακτηριστικά του παραμυθιού

Βασικό στόχο των παραμυθιών αποτελεί η περιγραφή της κοινής εμπειρίας της ανθρώπινης ύπαρξης στο χωροχρόνο μέσα από τον κόσμο της φαντασίας. Μέσω του παραμυθιού μεταφέρονται στο χρόνο τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά κάθε τόπου, όπως είναι οι αντιλήψεις και ο τρόπος έκφρασης. Με αυτόν τον τρόπο συντηρείται η λαϊκή πολιτισμική ταυτότητα όχι μόνο των χωρών αλλά και των τοπικών κοινωνιών απ' όπου έχει γίνει η καταγραφή τους. Οφείλουμε να αναφέρουμε ότι το παραμύθι σαν είδος λειτουργεί ως μέσο επικοινωνίας και συνάντησης ποικίλων και διαφορετικών πολιτισμών.

2.1 Εννοιολογικά και αφηγηματικά χαρακτηριστικά

Όσον αφορά τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά του είδους, το παραμύθι αποτελεί μια φανταστική προφορική διήγηση, που απαρτίζεται συνήθως από πολλά και διαδοχικά

επεισόδια, τα λεγόμενα μοτίβα. Με βάση αυτά τα μοτίβα, έχει δημιουργηθεί ένας διεθνής κατάλογος(1955-1957), ο οποίος περιλαμβάνει επεισόδια που γεμίζουν όχι μόνο παραμύθια, αλλά και τραγούδια, συναξάρια και άλλες αφηγήσεις. Έτσι, ακόμα και το πιο ασήμαντο κωμικό ανέκδοτο ή μια τραγική τοπική διήγηση διεκδικεί τοπικό χαρακτήρα, ενώ στην ουσία έχει τουλάχιστον εθνικό ή και παγκόσμιο. Το παραμύθι είναι μια αλληγορική διήγηση που στοχεύει στην ηθική διδασκαλία. Εκτός από αυτό, αποσκοπεί στην πρόκληση συγκίνησης και στην ψυχαγωγία των ανθρώπων. Κάτι άλλο που χαρακτηρίζει το παραμύθι, είναι το γεγονός ότι η υπόθεση του δεν δεσμεύεται τοπικά και χρονικά και τα πρόσωπα που εμπλέκονται σε αυτήν είναι φανταστικά. Επιπλέον, αξίζει να αναφέρουμε ότι το συγκεκριμένο είδος χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη απίθανων και απίστευτων γεγονότων, τα οποία ναι μεν για το σημερινό άνθρωπο είναι φανταστικά, αλλά για τον πρωτόγονο άνθρωπο αντικατόπτριζαν τον αληθινό του κόσμο, όπως φαινόταν στα μάτια του. Ο,τιδήποτε αποτελούσε αυτόν τον κόσμο, όπως οι θεωρίες της δημιουργίας του κόσμου, ο φόβος και το δέος απέναντι στα φυσικά φαινόμενα, οι δεισιδαιμονίες και η πίστη στη μαγεία, η στενή σχέση με τα ζώα, ενσωματώθηκε στα παραμύθια.
Σχετικά με τα αφηγηματικά χαρακτηριστικά του είδους, ο χρόνος εξιστόρησης των γεγονότων είναι ο αόριστος. Επιπλέον, ο τόπος της δράσης δεν ορίζεται και η δράση του παραμυθιού εκτυλίσσεται σχεδόν εξ' ολοκλήρου μέσα από την ανωνυμία των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτήν.
Αναφορικά με τη δομή των παραμυθιών, αυτά οργανώνονται ουσιαστικά σε τρία βασικά μέρη: α) Σύντομη εισαγωγή ή προϊδέαση (<<Αρχή του παραμυθιού, καλησπέρα σας>> κ.α), β) Κυρίως διήγηση (συντίθεται από διάφορα επεισόδια, <<μοτίβα>>) , γ) Τέλος(τυπικό) (<<Κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα>> κ.α).

2.1.1. <u>Θεωρία των Επικών Νόμων</u>

Το 1908 ο Δανός λαογράφος Axel Olrik διατύπωσε κάποιες αφηγηματικές αρχές των παραμυθιών, οι οποίες αποτελούν τη θεωρία των επικών νόμων και συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

- Στα παραμύθια προηγείται μια ήρεμη εισαγωγή και η δράση της ιστορίας εκτυλίσσεται και μετά την κορύφωση, έτσι ώστε να κλείσει ο κύκλος σε ένα σημείο ηρεμίας και σταθερότητας. Το σπουδαιότερο σημείο της δράσης δεν αναφέρεται στην αρχή και δεν τελειώνει απότομα.

- Υπάρχουν συχνές επαναλήψεις, οι οποίες έχουν σκοπό να προσδώσουν ένταση στην πλοκή και όγκο στην ιστορία.
- Την ίδια χρονική στιγμή, είναι παρόντα συνήθως μόνο δύο πρόσωπα στο ίδιο επεισόδιο.
- Οι αντίθετοι χαρακτήρες έρχονται αντιμέτωποι.
- Σε περίπτωση που δύο πρόσωπα εμφανίζονται στον ίδιο ρόλο, γίνεται λόγος για μικρούς και αδύνατους. Συχνά είναι δίδυμοι και όταν αποκτήσουν δύναμη μετατρέπονται σε ανταγωνιστές.
- Ο χειρότερος-πιο αδύναμος μιας ομάδας αποδεικνύεται στο τέλος ο καλύτερος.
- Οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούνται είναι απλοί, δηλαδή αναφέρονται αποκλειστικά οι ιδιότητες που συνδέονται άμεσα με την υπόθεση. Δεν υπάρχει κάποια πληροφόρηση για τη ζωή των προσώπων που δε συμμετέχουν στην πλοκή.
- Η πλοκή είναι απλή και γίνεται αφήγηση μιας ιστορίας τη φορά. Όταν εκτυλίσσονται παράλληλα δύο ή περισσότερα επεισόδια, τότε γίνεται λόγος για λόγιο προϊόν.
- Όλα θίγονται με τον απλούστερο δυνατό τρόπο. Παρόμοια αντικείμενα περιγράφονται όσο γίνεται πιο όμοια. Δεν επιχειρείται η ποικιλομορφία.

2.2 Υφολογικά – αισθητικά χαρακτηριστικά παραμυθιού

Τα υφολογικά-αισθητικά γνωρίσματα του παραμυθιού περιλαμβάνουν το περιεχόμενο, τα εκφραστικά μέσα και τη λειτουργία του. Το περιεχόμενο των παραμυθιών είναι ενιαίο και μονοδιάστατο. Επιπλέον, παρατηρείται συνύπαρξη και αλληλεπίδραση του φυσικού και του υπερφυσικού στοιχείου. Ο ήλιος, το φεγγάρι και τα αστέρια παίρνουν ανθρώπινη μορφή, ενώ το βελόνι, το μήλο και το νερό αποκτούν μαγικές ικανότητες. Επιπροσθέτως, οι ήρωες του παραμυθιού παρουσιάζονται ως αβαθείς μορφές που δεν διαθέτουν εσωτερικό κόσμο, παρελθόν και μέλλον, ενώ παραμένουν πάντα νέοι. Ο συνδυασμός της έλλειψης υποκειμενικού βάθους και της μόνωσης των προσώπων του παραμυθιού προσδίδει έμμεσο αφηγηματικό αποτέλεσμα στο αφηρημένο ύφος του παραμυθιού και την απλότητα στο σύνολο του. Λόγω της απλότητας του παραμυθιού, η δυνατότητα του συγγραφέα να αποδείξει την

λογοτεχνική αξία του παραμυθιού και το βαθμό της ωριμότητας του ως πνευματική έκφραση, εξαρτάται από την τεχνική, τις δυνατότητες και τις υπερβάσεις του.

Σχετικά με την αισθητική ανάλυση του παραμυθιού, απουσιάζουν οι γλαφυρές περιγραφές και δε γίνεται χρήση πολλών επιθέτων. Όταν ζητείται, γίνεται χρήση σκληρών υλικών όπως είναι το μέταλλο και το διαμάντι, τα οποία είναι ταυτόχρονα και λαμπερά. Παράλληλα, παρατηρείται η απουσία χρωματικών αποχρώσεων και το ύφος του παραμυθιού εδράζεται στην υπερβολή και τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιούνται, στοιχεία τα οποία συνεπάγονται τη σταθερότητα του ύφους και της δομής. Αξίζει να αναφερθεί ότι τα παραμύθια ωθούν το ακροατήριο στην ονειροπόληση με ταυτόχρονη εξιδανίκευση της πραγματικότητας. Τέλος, τα θέματα του συγκεκριμένου λογοτεχνικού είδους αντλούνται από το κοινωνικό περιβάλλον.

2.4 Κατηγορίες Παραμυθιών

Ανάλογα με τον «κόσμο» των παραμυθιών και τις εμπνεύσεις του περιεχομένου τους αυτά διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

1. Μυθικά-ξωτικά: Περιλαμβάνουν γίγαντες, δράκους, φτερωτά όντα και άλλα.
2. Διηγηματικά ή κοσμικά: Κινούνται σε ανθρώπινες κοινωνίες, ταξίδια-πολέμους-κυνήγι και άλλα .
3. Θρησκευτικά ή Συναξαρικά: Το περιεχόμενο τους έχει εμπνευστεί από την Αγία Γραφή, τους βίους των αγίων, τη ζωή του Χριστού κ.ά.
4. Ευτράπελα ή Σατιρικά: Αφηγούνται παθήματα κουτών, τιμωρίες υπερήφανων κ.ά

Ως προς τον τρόπο πλοκής της υπόθεσης τους, τα παραμύθια διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

1. Αινιγματικά: Ξεκινούν από ένα αίνιγμα και στηρίζουν την πλοκή τους στη λύση του.
2. Κλιμακωτά: Πορεύονται με ολοένα αυξανόμενα περιστατικά.
3. Παροιμιακά: Αναπτύσσουν μια παροιμία.

Γενικά, τα είδη των ελληνικών λαϊκών παραμυθιών συνοψίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Μαγικά ή ξωτικά: Μεγάλα και πολυσύνθετα παραμύθια, με ευχέρεια αφηγηματικής επιμήκυνσης, υπερβατά και μεταφυσικά. Αναφέρονται σε μαγικούς και υπερφυσικούς κόσμους.
- Περιπετειακά ή διηγηματικά: Εμφανίστηκαν κατά την Αλεξανδρινή-Ελληνιστική περίοδο. Αναφέρονται σε μεγάλα ταξίδια, στην απεραντοσύνη του κόσμου και σε μεταφυσικές κοινωνίες ανθρώπων.
- Θρησκοθεματικά ή συναξαρικά: Δημιουργήθηκαν από τη χριστιανική αφηγηματική παράδοση και τα Συναξάρια.
- Συμβουλευτικά ή διδακτικά: Αναπτύσσουν μια φιλοσοφία ζωής, ένα γνωμικό, μια δοξαστική πίστη ή μια βιοτική διαπίστωση που αποσκοπεί στον παραδειγματισμό του ακροατηρίου και στη μετέπειτα αποδοχή και υιοθέτηση μιας στάσης-συμπεριφοράς.
- Ευτράπελα: Διακωμωδούν και διασύρουν φιλάργυρους, ζηλιάρηδες, τεμπέληδες, ανόητους.
- Νοητικά: Ασκούν το μυαλό των παιδιών με αινίγματα, φραστικές επαυξήσεις, κλιμακωτές αφηγήσεις.

Κεφάλαιο 3ο : Το παραμύθι ως μέσο διδασκαλίας

Στα χρόνια μας πλήθος μελετών και ερευνών έχουν καταδείξει την ανάγκη διδασκαλίας του παραμυθιού στην προσχολική και πρωτοσχολική εκπαίδευση. Η επίδραση του παραμυθιού είναι αποδεδειγμένη, εκτός από τη γνωστική ανάπτυξη, ιδιαίτερα στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, καθώς και στην ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης τους.

Οι έρευνες σχετικά με την ανάπτυξη της δημιουργικότητας στα παιδιά έχουν δείξει την κρισιμότητα της νηπιακής και της σχολικής ηλικίας , που λέγεται και «ηλικία του παραμυθιού». Τα μικρά παιδιά δεν έχουν συναισθηματικούς περιορισμούς που να τα οδηγούν στην επιδίωξη μίας και μόνο ερμηνείας της πραγματικότητας και δεν ενοχλούνται από τις ασυνέπειες, τις αποκλίσεις, τις συμβάσεις ή την έλλειψη αληθοφάνειας, που χαρακτηρίζουν τα παραμύθια. Εξίσου καθοριστικό έχει κριθεί

βέβαια και το ευρύτερο πολιτισμικό περιβάλλον, το οποίο πρέπει να ευνοεί, να προβάλει και να ενισχύει τη δημιουργική δραστηριότητα. Ειδικότερα, στο σχολικό πλαίσιο, όπου λαμβάνει χώρα η εκπαίδευση και η διαμόρφωση του χαρακτήρα, η αγωγή της δημιουργικότητας θα πρέπει να είναι ο πυρήνας και το σημείο αναφοράς της όλης προσπάθειας και όχι μόνο ή απλά ένα αντίρροπο ή ένα συμπλήρωμα της ακαδημαϊκής μάθησης.

Όσον αφορά την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η αναγνώριση της διδακτικής αξίας του παραμυθιού πραγματοποιήθηκε με αργά βήματα. Ενώ στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου του 1977 το παραμύθι περιλαμβανόταν αποκλειστικά στον κύκλο του γλωσσικού μαθήματος και περιοριζόταν στην περιοχή της γλωσσικής έκφρασης στην Α΄ και Β΄ Δημοτικού, στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του 1982 φαίνεται να αλλάζει, ή τουλάχιστον να διευρύνεται, η διδακτική αξιοποίηση του παραμυθιού και οι επιδιωκόμενοι από αυτήν σκοποί. Ακόμα και τότε, όμως, το παραμύθι δεν ξέφυγε από το γλωσσικό μάθημα και τους επικοινωνιακούς στόχους που αυτό έθετε, ενώ η προσφορά του στο παιδί εξακολουθούσε να είναι περιορισμένη και υποτονική. Στο «Σχέδιο Νέου Αναλυτικού Προγράμματος για το Νηπιαγωγείο» του 1987, το παραμύθι περιλαμβανόταν στο τέταρτο μέρος «Αγωγή και αισθητική ανάπτυξη του νηπίου», όπου συμπεριλαμβάνονταν και τα εικαστικά, το θέατρο και η μουσική, ενώ στο Αναλυτικό Πρόγραμμα για το Νηπιαγωγείο του 1989, το παραμύθι εμφανιζόταν στο τέταρτο μέρος, «Αγωγή και νοητική ανάπτυξη του νηπίου», στην επιμέρους ενότητα της λογοτεχνίας. Στο Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο του 1991 γινόταν λόγος για την αισθητική καλλιέργεια και ψυχαγωγία του νηπίου μέσα από την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων.

Στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, που ακολουθούν το «Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών» (Δ.Ε.Π.Π.Σ.), μπήκαν σε εφαρμογή από το σχολικό έτος 2006-2007 και ισχύουν έως σήμερα, το παραμύθι μπορεί να αξιοποιηθεί σε ποικίλους τομείς. Αφενός εντάσσεται λειτουργικά στο γλωσσικό μάθημα, για την επίτευξη του εγγραμματισμού, και αφετέρου λειτουργεί ως αφόρμηση για την εφαρμογή σχεδίων εργασίας σε όλα τα μαθήματα. Ακόμη, γίνεται σύνδεση της λογοτεχνίας με το παιχνίδι και μπορούν τα κείμενα αυτά να συνοδεύονται από παιγνιώδεις δραστηριότητες φιλαναγνωσίας, τόσο στην τάξη, όσο και στο χώρο της βιβλιοθήκης,

ή όπου αλλού προσφέρεται, με απώτερο σκοπό την ψυχαγωγία και την καλλιέργεια του συναισθήματος.

3.1 Η συμβολή των παραμυθιών στη σωστή ανάπτυξη των παιδιών

Όσον αφορά τα παιδιά, τα παραμύθια «αποτελούν από τα πιο σημαντικά πολιτισμικά και κοινωνικά γεγονότα της ζωής τους, λειτουργώντας ως μέσα κοινωνικοποίησης και εκπολιτισμού» . Τα παιδικά παραμύθια προμηθεύουν τα παιδιά με νέες εμπειρίες για διάφορα γεγονότα που μπορεί να συναντήσουν στην πραγματική ζωή, τους παρέχουν νέες πληροφορίες, τους επεξηγούν θέματα που τους προκαλούν περιέργεια και εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα, λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους. Με άλλα λόγια, «τα βιβλία εισάγουν τους αναγνώστες τους στον κόσμο που ζουν» και «δρουν ως αγγελιαφόροι από τον έξω κόσμο» . Έτσι τα παραμύθια βοηθούν το παιδί να εμπλουτίσει τις εμπειρίες του από η ζωή, να δει τη ζωή μέσα από τα μάτια των άλλων και το εισάγουν «στον κόσμο των αγνώστων».

Ο διαπρεπής Αυστριακός παιδοψυχολόγος και ψυχαναλυτής Bruno M. Bettelheim (1976), υποστήριξε ότι τα παραμύθια, εκτός του ότι διεγείρουν το μυαλό του παιδιού και συντελούν στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, συνάμα το προμηθεύουν με τρόπους αντιμετώπισης των εσωτερικών προβλημάτων του και των ανησυχιών του. Επιπλέον, τα παραμύθια, αναμειγνύοντας την πραγματικότητα με τη φαντασία, «ενισχύουν την πρωτοβουλία των παιδιών και την ικανότητά τους για αυτονομία με πιο αποτελεσματικό τρόπο από ό,τι οι καθημερινές εμπειρίες της ζωής από μόνες τους» . Το στοιχείο της φαντασίας επιτρέπει στο συγγραφέα του παραμυθιού «να εξερευνήσει πολλές όψεις του σύγχρονου κόσμου και των προβλημάτων του και, συνεπώς, να προσφέρει στους αναγνώστες του μια εμπειρία πνευματικής και συναισθηματικής περιπέτειας».

Το παραμύθι μεταφέρει τα παιδιά σε έναν κόσμο θαυμαστό, «τα τέρπει και ταυτόχρονα τα διδάσκει, διεγείρει τη φαντασία τους, αναπτύσσει αβίαστα τη συναισθηματικότητά τους, αναπτύσσει την προσοχή και τη μνήμη τους. Ανοίγει νέους δρόμους στη σκέψη των παιδιών και συνάμα τα διδάσκει, χωρίς εμφανή διδακτισμό, ώστε να αποτελεί ένα από τα καλύτερα μέσα κοινωνικής αγωγής».

Ξεχωριστές, δημιουργικές διδακτικές δυνατότητες, προσφέρει η διδασκαλία του παραμυθιού στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι οποίες μπορούν να τροφοδοτήσουν και μια «διαφοροποιημένη», εναλλακτική, ελκυστική διδακτική πολλών σχολικών μαθημάτων. Έτσι το παιδί μπορεί να μαθαίνει ευχάριστα και εποικοδομητικά, μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες,

Το στοιχείο της φαντασίας, που υπάρχει έντονα στα παραμύθια, επιτρέπει στα παιδιά να αναλογιστούν και να προβούν σε εικασίες για θέματα της πραγματικότητας που τους επιφέρουν πόνο με πιο ανώδυνο τρόπο από ότι αν συναντούσαν τα θέματα αυτά στην πραγματικότητα. «Η φανταστική φύση των χαρακτήρων και του περιβάλλοντος παρέχει συναισθηματική απόσταση στους αναγνώστες, που τους δίνει χώρο για να αναλογιστούν πάνω σε ευαίσθητες και σημαντικές ιδέες με πιο αντικειμενικό τρόπο».

3.2 Σχέδιο Διδασκαλίας

ΛΑΪΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Βασικοί Όροι

Λαϊκό Παραμύθι: Πλήρης κατανόηση του περιεχομένου του λαϊκού παραμυθιού και ικανότητα επεξεργασίας του κειμένου.

Μάθημα-Τίτλος Ενότητας

Νεοελληνική Γλώσσα-Ανθολόγιο: Παραμύθια

Ηλικιακή Ομάδα-Τάξη

Πρώτη σχολική ηλικία(ΣΤ' Δημοτικού)

Διδακτικοί στόχοι

Οι μαθητές να είναι σε θέση να:

- Ορίζουν τη δομή των παραμυθιών.
- Κατανοούν το περιεχόμενο των παραμυθιών.
- Αναφέρουν βασικά χαρακτηριστικά των παραμυθιών.
- Διατυπώνουν το ηθικό δίδαγμα ενός παραμυθιού.
- Χαρακτηρίζουν τους κεντρικούς ήρωες των παραμυθιών.

Μέθοδοι-Στρατηγικές

Μέθοδοι: Πολυαισθητηριακές, άμεση και ρητή διδασκαλία, καθοδηγούμενη μάθηση.

Στρατηγικές: Γνωστικές, αλληλεπιδραστικές, συνεργατικές, επεξηγηματικές.

Τεχνικές: Καταιγισμός ιδεών, συζήτηση, ημιδομημένος διάλογος, ατομικές εργασίες.

Μέσα-υλικά

- Βιντεοπροβολέας
- Φύλλα εργασίας

Διάρκεια διδασκαλίας: 2 διδακτικές ώρες

Ανάπτυξη Σχεδίου Διδασκαλίας

1) Εισαγωγική δραστηριότητα(10 λεπτά)

Αφόρμηση: Τίθενται τα εξής ερωτήματα στους μαθητές: «Έχετε μυστικά; Με ποιους μοιραζόσαστε τα μυστικά σας; Καταφέρνετε να μένουν κρυφά από τους άλλους;». Μέσω της τεχνικής του καταιγισμού ιδεών, επιχειρείται η ανάκληση και η ανταλλαγή προηγούμενων εμπειριών των μαθητών.

2) Άμεση διδασκαλία(5 λεπτά)

Ανάγνωση του κειμένου: Γίνεται ανάγνωση του λαϊκού παραμυθιού με παραστατικό τρόπο, αλλάζοντας τον τόνο της φωνής, προκειμένου να προσελκυστεί το ενδιαφέρον των μαθητών.

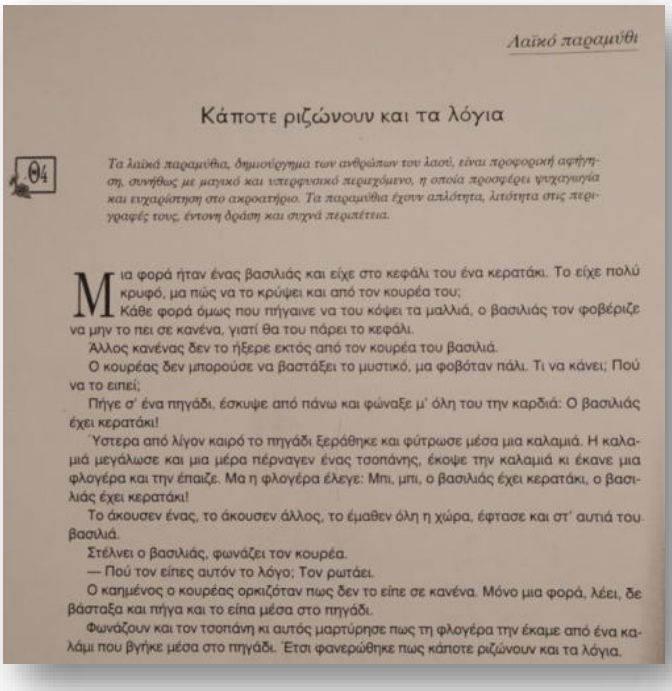

Λαϊκό παραμύθι

Κάποτε ριζώνουν και τα λόγια

Θ4

Τα λαϊκά παραμύθια, δημιούργημα των ανθρώπων του λαού, είναι προφορική αφήγηση, συνήθως με μαγικό και υπερφυσικό περιεχόμενο, η οποία προσφέρει ψυχαγωγία και ευχαρίστηση στο ακροατήριο. Τα παραμύθια έχουν απλότητα, λιτότητα στις περιγραφές τους, έντονη δράση και συχνά περιπέτεια.

Μια φορά ήταν ένας βασιλιάς και είχε στο κεφάλι του ένα κερατάκι. Το είχε πολύ κρυφό, μα πώς να το κρύψει και από τον κουρέα του;

Κάθε φορά όμως που πήγαινε να του κόψει τα μαλλιά, ο βασιλιάς τον φοβέριζε να μην το πει σε κανένα, γιατί θα του πάρει το κεφάλι.

Άλλος κανένας δεν το ήξερε εκτός από τον κουρέα του βασιλιά.

Ο κουρέας δεν μπορούσε να βαστάξει το μυστικό, μα φοβόταν πάλι. Τι να κάνει; Πού να το ειπεί;

Πήγε σ' ένα πηγάδι, έσκυψε από πάνω και φώναξε μ' όλη του την καρδιά: Ο βασιλιάς έχει κερατάκι!

Ύστερα από λίγον καιρό το πηγάδι ξεράθηκε και φύτρωσε μέσα μια καλαμιά. Η καλαμιά μεγάλωσε και μια μέρα πέρναγεν ένας τσοπάνης, έκοψε την καλαμιά κι έκανε μια φλογέρα και την έπαιζε. Μα η φλογέρα έλεγε: Μπι, μπι, ο βασιλιάς έχει κερατάκι, ο βασιλιάς έχει κερατάκι!

Το άκουσεν ένας, το άκουσεν άλλος, το έμαθεν όλη η χώρα, έφτασε και στ' αυτιά του βασιλιά.

Στέλνει ο βασιλιάς, φωνάζει τον κουρέα.

— Πού τον είπες αυτόν το λόγο; Τον ρωτάει.

Ο καημένος ο κουρέας ορκιζόταν πως δεν το είπε σε κανένα. Μόνο μια φορά, λέει, δε βάσταξα και πήγα και το είπα μέσα στο πηγάδι.

Φωνάζουν και τον τσοπάνη κι αυτός μαρτύρησε πως τη φλογέρα την έκαμε από ένα καλάμι που βγήκε μέσα στο πηγάδι. Έτσι φανερώθηκε πως κάποτε ριζώνουν και τα λόγια.

3) Καθοδηγούμενη Μάθηση (25 λεπτά)

Επεξεργασία του λαϊκού παραμυθιού: Επιδιώκεται η πλήρης κατανόηση του περιεχομένου του λαϊκού παραμυθιού «Κάποτε ριζώνουν και τα λόγια» και πραγματοποιείται συζήτηση. Ζητείται από τους μαθητές να διηγηθούν με λίγα λόγια το νόημα του λαϊκού παραμυθιού. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της συζήτησης μέσα στην τάξη, τίθενται οι εξής ερωτήσεις που αφορούν το κείμενο:

1. Σε ποιόν αποκάλυψε το μυστικό του ο βασιλιάς;
2. Ποιο ήταν το μυστικό;
3. Ο κουρέας κράτησε το μυστικό του βασιλιά κρυφό;
4. Πώς διαδόθηκε το μυστικό;
5. Πώς ενήργησε ο βασιλιάς με τη διάδοση του μυστικού του;

Παράλληλα, οι μαθητές χαρακτηρίζουν τους κεντρικούς ήρωες του παραμυθιού (κουρέας:απλός, λαϊκός τύπος, κουτσομπόλης). Επιπλέον, αναλύουν τη δομή του παραμυθιού(α) Σύντομη εισαγωγή ή προϊδέαση: «Μια φορά ήταν ένας βασιλιάς και είχε στο κεφάλι του ένα κερατάκι»., β) Κυρίως διήγηση: «Το είχε πολύ κρυφό…….στο πηγάδι». , γ) Τέλος(τυπικό): «Έτσι φανερώθηκε πως κάποτε ριζώνουν τα λόγια».). Επιπροσθέτως, διατυπώνουν το ηθικό δίδαγμα του παραμυθιού(Όταν αποκαλύψεις το μυστικό σου σε κάποιον, θα μαθευτεί κάποια στιγμή.). Τέλος, ζητείται από τους μαθητές να εντοπίσουν κάποια βασικά χαρακτηριστικά του παραμυθιού(κατά τον W.Bascon) μέσα στο κείμενο, με βάση τον πίνακα που ακολουθεί και παρουσιάζεται στην τάξη μέσω

βιντεοπροβολέα.

Βασικά Χαρακτηριστικά Παραμυθιού
Έντονη δράση
Χαμηλό/Υψηλό κοινωνικό «status»
Τυπική αρχή
Πλαστά γεγονότα(παραμυθιακά στοιχεία)
Μη ορισμένος χώρος-χρόνος
Ανθρώπινοι χαρακτήρες

→

«Κάποτε ριζώνουν τα λόγια»
Συνάντηση κουρέα-βασιλιά, κατεύθυνση κουρέα προς το πηγάδι, εμφάνιση τσοπάνη κοκ.
Κουρέας, τσοπάνης/ Βασιλιάς
Μια φορά ήταν ένας βασιλιάς…
«Ο βασιλιάς έχει κερατάκι»
Δεν αναφέρεται πουθενά συγκεκριμένη χρονική περίοδος και τοποθεσία(χρόνος: «Μια φορά»)
Κουρέας, βασιλιάς

4) Ανεξάρτητη Μάθηση (30 λεπτά)

Δίνεται στους μαθητές ένα φύλλο εργασίας. Ζητείται από αυτούς να γράψουν ένα σύντομο κείμενο παραμυθιακού χαρακτήρα βάσει του κειμένου που μελετήθηκε μέσα στην τάξη, με θέμα ένα μυστικό το οποίο εμπιστεύτηκαν οι ίδιοι σε κάποιον και το οποίο αποκαλύφθηκε. Στη συνέχεια ακολουθεί ανάγνωση των κειμένων μέσα στην τάξη και διήγηση του νοήματος κάθε κειμένου από τους μαθητές.

Δραστηριότητα Ελέγχου (20 λεπτά)

Δίνονται κάποια φύλλα εργασίας στους μαθητές.Κάθε μαθητής καλείται να επεξεργαστεί το περιεχόμενο του δικού του κειμένου. Αναλυτικότερα, ζητείται από τους μαθητές να χαρακτηρίσουν τους κεντρικούς ήρωες, να ορίσουν τη δομή του παραμυθιού, να διατυπώσουν το ηθικό δίδαγμα του και να εντοπίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά του είδους στο κείμενο με βάση τον πίνακα που παρουσιάστηκε στην τάξη.

<u>Αυτοαξιολόγηση Μαθητή</u>

Πόσο καλά έμαθα…	Τέλεια!	Αρκετά καλά…	Χρειάζεται κι άλλη δουλειά…
Να ορίζω τη δομή ενός παραμυθιού.			
Να κατανοώ το περιεχόμενο ενός παραμυθιού.			
Να διατυπώνω το ηθικό δίδαγμα ενός παραμυθιού.			
Να χαρακτηρίζω τους κεντρικούς ήρωες των παραμυθιών.			
Να εντοπίζω κάποια βασικά χαρακτηριστικά των παραμυθιών μέσα στο κείμενο.			

5) Αναστοχασμός

Ελέγχεται εάν επιτεύχθηκαν οι στόχοι της διδασκαλίας. Αναλυτικότερα, διερευνάται εάν οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στις δραστηριότητες που τους ανατέθηκαν.

Συμπεράσματα

Εν κατακλείδι, το παραμύθι είναι ένα ολοκληρωμένο αφήγημα, που ορίζεται και ως μια έκθεση ιστορικών ή φανταστικών γεγονότων, που γίνεται προφορικά ή γραπτά από ιστορικούς, μυθιστοριογράφους, θεατρικούς συγγραφείς και παραμυθάδες. Παρόλο που είχαν διατυπωθεί ποικίλες θεωρίες για την προέλευση τους, καμία θεωρία δεν τεκμηρίωνε επαρκώς το ζήτημα της γένεσης τους.

Το λαϊκό παραμύθι είναι ένα από τα πιο κατάλληλα μέσα για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών. Αυτό συμβαίνει γιατί περιλαμβάνει πολλές φανταστικές εικόνες και σύμβολα, παραβολές και μεταφορές, που του προσδίδουν μεγάλη παιδαγωγική και μορφωτική αξία, αλλά και γιατί διαθέτει μια εξίσου σημαντική ψυχολογική λειτουργία, μέσα από τους μηχανισμούς ταύτισης των παιδιών με τους κεντρικούς ήρωες.

Βιβλιογραφία

- Μερακλής, Μ. Γ. (2012). Το λαϊκό παραμύθι, Διδακτικές προτάσεις για νηπιαγωγούς και δασκάλους. Αθήνα: Διάδραση.
- Ράπτης, Δ. Ελ. (2008). «Η παιδαγωγική και διδακτική σημασία των λαϊκών αφηγήσεων στη σύγχρονη μαθησιακή διαδικασία». Παιδαγωγική – Θεωρία και Πράξη.
- Μερακλής, Γ. (2011). Ελληνική Λαογραφία, Κοινωνική Συγκρότηση Ήθη και Έθιμα Λαϊκή Τέχνη.
- Αυδίκος, Ε. (1994). Το λαϊκό παραμύθι: Θεωρητικές Προσεγγίσεις. Αθήνα: Οδυσσέας.